

In memoriam Snorri Páll Snorrason læknir 1919-2009

Örn Bjarnason

Fyrrum ritstjóri og
ábyrgðarmaður
Læknablaðsins

ornbjarnason@live.com

Hann var fæddur 22. maí 1919 og dáinn 16. maí 2009. Snorri Páll varð stúdent úr stærðfræðideild Menntaskólans á Akureyri árið 1940 og lauk kandidateitprófi í læknisfræði 1949. Viðurkenndur sérfræðingur í lyflækningum með sérstöku tilliti til hjartasjúkdóma 1955.

Á uppvaxtarárum sínum á Breiðabólstað í Hörgslandshreppi í Vestur-Skaftafellssýslu stundaði hann veiðar af ýmsu tagi og aflaði meðal annars fódurs fyrir refi, sem faðir hans, Snorri Halldórsson héraðslæknir, ræktaði. Snorri eldri var einnig áhugamaður um ræktun nytjajurta og því vaknaði snemma áhugi Snorra Páls fyrir mannelismálum.

Í skóla nyrðra var hann frækinn í íþróttum, enda hraustur og fylginn sér og hlaut hann þar auknefnið Snorri sterki. En umfram annað lagði hann stund á skáklitina, sem fylgdi honum alla tíð síðan. Skömmu eftir að hann lauk embættisprófi, þegar hann var við störf á Vífilstaðaspítala, veiktist hann skyndilega. Var í byrjun álitíð að berklar væru í miðtaugakerfi, en Snorri Páll kvað sjálfur upp úr um það af rökvísi sinni, að þetta hlýti að vera mænuótt og var farið eftir því við meðhöndlunina. Sjúkdómurinn setti mark sitt á Snorra. Hann var með spelku á á öðrum fæti og stakk aðeins við, fór ekki hratt yfir. Hann var beinn í baki og bar sig með reisu.

Eftir kandidateitárið var Snorri aðstoðarlæknir borgarlæknisins í Reykjavík í eitt ár og næstu þrjú árin starfaði hann á lyflækningadeild Landspítalans. Árið 1954 hélt hann ásamt eiginkonu sinni, Karólínu Kristínu Jónsdóttur, til Boston í framhaldsnám í hjartasjúkdómum á Massachusetts General Hospital. Þar komust þau í nán kynni við Paul Dudley White (1886-1973), sem varð upphafsmaður forvarna í hjartasjúkdómum. Þegar Paul Dudley lagðist sjálfur inn á spítalann, sem hann var enn tengdur, vildi hann engan láta hjúkra sér nema Karólínu Kristínu og mun hann í því skyni hafa útvegað henni hið bráðasta „græna kortið“, sem fól í sér starfsleyfi henni til handa.

Eftir ársdvöl í Boston komu þau hjónin

heim og Snorri Páll hvarf aftur á lyfjadeild Landspítalans, sem varð vinnustaður hans upp frá því, deildarlæknir frá 1959 og yfirlæknir frá 1970. Hann var kennari í lyflækningum og lyfjafræði í Hjúkrunarskóla Íslands 1950-60 og síðar við námsbrautir HÍ í hjúkrun og í sjúkrahjálfun, lektor við læknadeild HÍ frá 1959, dósent frá 1966, settur prófessor 1975-76 og skipaður prófessor 1983-89.

Snorri Páll var afbragðsfræðari, en umfram allt annað var hann fyrirmynd í rökvísi sjúkdómsgreiningu og meðferð og hann minnti okkur nemendur sína á að hafa jafnan mið af siðraenum horfum í læknisstarfinu. Hann var skipaður árið 1976 í nefnd til þess að endurskoða siðareglur Læknafélags Íslands.

Snorri Páll var snemma valinn til forystu í ýmsum félagasamtökum, svo sem í Styrktarfélagi lamaðra við stofnun 1952, Hjartavernd frá stofnun 1964 til 1998, Læknafélaginu Eir 1959-60, Bandalagi háskólamanna 1967-71 og er þá fátt eitt talið. Hann var í Manneldisráði 1974-77 og formaður ráðsins 1978-80. Snorri Páll var ritari stjórnar Læknafélags Reykjavíkur 1958-64 og formaður Læknafélags Íslands 1971-74. Hann var sæmdur riddarakrossi Hinnar íslensku fálkaorðu árið 1980 og sex árum síðar var hann kjörinn heiðursfélagi Læknafélags Reykjavíkur.

Kynni okkar Snorra Páls hófust fyrir hálfri öld, þegar ég var að ljúka fyrsta hluta prófi í læknisfræði. Þá bjuggum við í sama húsinu í Hvassaleitinu, þar sem þau Karólína og Snorri bjuggu kjörbörnum sínum, Snorra Páli og Kristínu, heimili.

Um þetta leyti voru læknar að reyna að koma á endurbótum á skipun læknisþjónustu í borginni. Sú kvöð var á mörgum sérfræðingum, að þeir urðu samkvæmt samningum, að sinna heimilislækningum hjá ákveðnum fjölda fólks á vegum Sjúkrasamlags Reykjavíkur. Laun þeirra sem unnu á sjúkrahúsunum voru skörin við nögl, enda til þess ætlast að menn færu upp úr hádeginu út í bæ til þess að vinna fyrir sér. Læknafélag Reykjavíkur hóf þá undirbúning að því að ná fram betri kjörum, svo sem að greitt yrði fyrir vaktir á spítölunum. Að

Hávar Sigurjónsson tók myndina af Snorra Páli á öldrunarheimilinu Droplaugarstöðum við Snorrabraut vorið 2008. Myndin var birt með viðtali Hávars við hann í tilefni 90 ára afmælis Læknafélags Íslands (Læknir í 60 ár. Læknablaðið 2008; 94: 616-7).

sjálfsögðu náðist ekkert samkomulag og þetta leiddi til hópuppsagna lækna og málinu var síðan vísað til Kjaradóms (*Læknablaðið* 1986; 72: 120-1).

Þegar úrskurður dómsins lá fyrir á miðju ári 1963, kom í ljós, að kröfur lækna höfðu ekki verið ástæðulausar, því mér er minnisstætt að laun okkar unglæknanna fimm- og sexfölduðust. Ég veit að á engan er hallað, þegar ég fullyrði að Snorri Páll var öðrum fremur hugmyndafræðingur þeirrar kjarabaráttu, sem þarna fór fram.

Þegar Snorri Páll var kjörinn formaður Læknafélags Íslands árið 1971, var í vinnslu frumvarp

til laga um heilbrigðisþjónustu. Læknar völdu Snorra Pál Snorrason til forystu, vegna þess að þeir treystu honum manna bezt til þess að marka rétta stefnu og ná samkomulagi við ráðherra og alþingi. Þetta tókst Snorra Páli og kom það mjög vel fram í ágætu viðtali við hann fyrir ári síðan (í *Læknablaðinu* 2008; 94: 616-7).

Læknar heiðra þá féлага, sem fremstir eru meðal jafningja, hver á sínu sviði. Mér er ljúft að rækja þessa skyldu og jafnframt vil ég þakka Snorra Páli Snorrasyni leiðsögnina í fræðunum.

Kannt þú að framkvæma spirometriur og lesa úr þeim?

Ef svarið er nei en þú starfar í heilsugæslu ættir þú að skrá þig á hádegisfund á Læknadögum miðvikudaginn 20. janúar 2010. Þar verður kennt hvernig framkvæma á spirometriur og lesa úr þeim. Skráning er á www.lis.is. Ef þú kemst ekki á Læknadaga en þarft samt að kunna þetta, ættir þú að hringja í síma 530 3705 og láta senda þér geisladisk með leiðbeiningum um framkvæmd og úrlestur spirometriu. Þá má einnig fara á vefslóðina gsk.is/loftfelagid/ og ná þar í allar upplýsingar.

Fyrir hönd Løftfélagsins, Gunnar Guðmundsson lungnalæknir

Lyfjafyrirtækið GlaxoSmithKline er bakhjarl Løftfélagsins